

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Uusien lukiodiplomien kehittäminen: sanataide, tiede ja teknologia, yrittäjyys

19.1.2026

S: Minna Harmanen, Anu Halvari, Sofia Stolt

TT: Kimmo Koskinen, Leo Pahkin, Kristian Smedlund

Y: Nina Penttinen, Nina Tatti, Yvonne Nummela

Opetushallitus

Taustaa: Lukiodiplomijärjestelmän historiaa

- Lukiodiplomijärjestelmä on ollut osa lukiokoulutusta jo 30 vuoden ajan, kehitetty osana lukion yleissivistävää koulutustehtävää.
- Ensimmäinen maininta lukiodiplomeista oli ylioppilastutkinnon kehittämistyöryhmän mietinnössä 1993.
- Tavoitteena on ollut kehittää opiskelijan osaamisen arviointia niin, että opiskelija saa monipuolisen kuvan osaamisestaan.
- Opetushallitus aloitti lukiodiplomien kehittämisen vuonna 1995 laajassa yhteistyössä korkeakoulujen, lukiodien ja asiantuntijoiden kanssa.
- Lukiodiplomit määriteltiin ja kehitettiin ensin taito- ja taideaineiden erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näytöiksi.
- Vuonna 1999 alkaen lukiodiplomeja on ollut mahdollista suorittaa liikunnassa, musiikissa, kuvataiteessa, teatterissa, kotitaloudessa ja käsityössä. Tanssin lukiodiplomi otettiin käyttöön vuonna 2001 ja median lukiodiplomi vuonna 2004.

Taustaa: Lukiodiplomijärjestelmä

- Lukiolain (714/2018) mukaan lukiodiplomin laajuus: kaksi opintopistettä
- **Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaisesti** lukiodiplomeja mahdollista suorittaa: kotitalous, kuvataide, käsityö, liikunta, media, musiikki, tanssi ja teatteri
- **Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta:** suorittamisen lähtökohdat, lukiodiplomikohtaiset suoritusohjeet sekä arviointikriteerit. **Opetushallitus määrittelee lukiodiplomien suorittamista edeltävien opintojen laajuuden:** kuvataide, liikunta, musiikki ja media – ainakin 8 op, teatteri ja tanssi – ainakin 6 op sekä kotitalous ja käsityö – ainakin 4 op. -> **Muuttuu 6 opintopisteeksi kaikkiin!**
- Paikallisessa opetussuunnitelmassa: kuvataan lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina
- Lukiodiplomien arviointi perustuu opiskelijan **itsenäisesti** toteuttamaan erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Mahdolliset vuosittaiset tehtävät!
- Lukiodiplomin **arvioi lukion opettaja yhdessä ulkopuolisen asiantuntijan kanssa**. Arvioinnissa käytetään asteikkoa 4–10.

Lukiodiplomi: ops-perusteet ja erillinen ohje

Teatterin lukiodiplomi (TELD8)

Koodi	Tyyppi	Laajuus
TELD8	Valinnainen	2 op

Yleiset tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa
- vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys
- työskentelyprosessin hallinta
- taiteellisen prosessin arviointitaidot
- taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen
- teatterin keinot
- yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
- esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus

2	TEATTERIN LUKIODIPLOMIN SUORITTAMINEN
2.1	Teatterin lukiodiplomin tavoitteet.
2.2	Teatterin lukiodiplomin rakenne.
3	TEATTERIN LUKIODIPLOMIN ARVIOINTI
3.1	Lähtökohtia lukiodiplomin arvioinnille
3.2	Teatterin lukiodiplomin arviointi ja arvioinnin kohteet . .
3.3	Teatterin lukiodiplomin arvosanojen kriteerit
3.4	Teatterin lukiodiplomitodistus

Taustaa: Lukiodiplomijärjestelmä viime vuosina

- **Vuosina 2018–2022 lukiodiplomeja suoritti keskimäärin noin 1 700 opiskelijaa per lukuvuosi. Lukuvuonna 2024–2025 suorittajia oli 2 234.**
- Kuvataiteen lukiodiplomi on ollut suosituin, ja sen osuus on vaihdellut vajaasta 50 %:sta reiluun 60 %:iin kaikista lukiodiplomisuorituksista. Toiseksi eniten lukiodiplomeja on suoritettu liikunnassa ja kolmanneksi eniten musiikissa.
- Lukiodiplomien suorittajista 75–80 % on naisia. Suurimmat lukiodiplomien suorituskäärät ovat Uudellamaalla, jossa opiskelijamäärät ovat suurimmat. Ruotsinkieliset lukiodiplomit painottuvat Uudenmaan ja Pohjanmaan maakuntiin.
- Lukiodiplomien suorituskäärät ovat vähentyneet 10 vuoden aikana.

TAULUKKO 1. Lukioissa suoritettujen lukiodiplomien lukumäärä ja jakautuminen prosenttiosuuksina tarkastelujaksolla

Lukiodiplomiaine	2018–2019		2020–2021		2023–2024		2024–2025	
	Määrä	Jakauma	Määrä	Jakauma	Määrä	Jakauma	Määrä	Jakauma
Kotitalous	3	0,2 %	2	0,1 %	3	0,1 %	2	0,1 %
Kuvataide	906	47,9 %	930	57,6 %	1220	58,7 %	1242	55,5 %
Käsityö	15	0,8 %	7	0,4 %	27	1,3 %	20	0,9 %
Liikunta	431	22,8 %	296	18,3 %	238	11,5 %	224	10,1 %
Media	51	2,7 %	56	3,5 %	63	3,0 %	64	2,9 %
Musiikki	236	12,5 %	170	10,5 %	255	12,3 %	397	17,8 %
Tanssi	54	2,9 %	50	3,1 %	109	5,2 %	113	5,1 %
Teatteri	195	10,3 %	103	6,4 %	163	7,8 %	172	7,7 %
Yhteensä	1 891		1 614	-12,0 %	2078	33,3 %	2234	7,6 %

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Uusien lukiodiplomien kehittäminen

Tavoitteita ja toimenpiteitä 2025

Lukiodiplomijärjestelmän kehittämistyö 2025-2027

Uudistamme lukiodiplomijärjestelmää ja parannamme suorittamisen edellytyksiä.

Perustamme uudistustyön järjestelmän vahvuuksille ja aiemmalle kehittämistyölle.

Teemme tiiviistä yhteistyötä lukioden, yliopistojen ja muiden sidosryhmien kanssa.

Luomme edellytyksiä lukiodiplomien hyödyntämiselle jatko-opintoihin haettaessa.

- Lukiodiplomitarjonnan kehittämisen valmistelu, kysely 4–5/2025
- Päätös lukiodiplomitarjonnan uudistamisesta 29.10.2025 > kehittämistyö 2026–2027
- Lukiodiplomiaineiden opetuksen ja arvioinnin tukimateriaalien tuottaminen
- Lukiodiplomien järjestämistä tukevat tilaisuudet
- Lukioden yhteistyömallien ja osaamisen tunnustamisen käytäntöjen kartoittaminen

Uudet lukiodiplomit – kysely ja raportti

Opetushallitus on valmistellut 2024–2025 lukiodiplomitarjonnan uudistamista poistuvien kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomien tilalle. Keväällä 2025 järjestettiin kysely, jossa kartoitettiin koulutuksen järjestäjien, lukioiden ja sidosryhmien näkemyksiä tarjonnan kehittämistarpeista.

- 87 vastausta, kaikkiaan 27 ehdotusta uusiksi lukiodiplomeiksi
- **Eniten kannatusta saivat sanataide, teknologia, yrittäjyys ja sirkustaide**
- Lukiodiplomiraportti avoimen verkkokyselyn tuloksista ja johtopäätöksistä

Lukiodiplomiraportissa vastausaineistoa tarkasteltiin seuraavista näkökulmista:

- Miten ja miksi lukiodiplomitarjontaa olisi uudistettava osana yleissivistävää lukiokoulutusta?
- Onko lukiodiplomille ja edeltäville opinnoille riittävät järjestämisen edellytykset ja kehitysnäkymät?
- Kyselyn vastauksia arvioitiin erityisesti lukiolain ja lukion opetussuunnitelman perusteiden valossa.

Kehittämisen lähtökohdat

- **Lukiodiplomeja kehitetään lukiolainsäädännön mukaisesti eri oppiaineryhmissä ja oppiaineissa suoritettavana erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöinä.**
- Lukioskoulutuksen oppimääriin voi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus 810/2018 12 §)
- Opetushallitus vastaa lukiodiplomien kansallisesta kehittämisestä ja uudistamisesta.
- Lukiodiplomien kehittämistyö: ministeriön toimeksiannon pohjalta (TUSO 2024–2027) ja siihen osoitettujen resurssien puitteissa

Lukiodiplomijärjestelmän kehittämistyö

- järjestämisen tukeminen → yhdenvertaisempi, luotettavampi ja saavutettavampi
 - ✓ järjestämisen linjausten ja arviointimenettelyn kehittäminen
 - ✓ yhteistyön ja koulutuksen hankkimisen mahdollisuuksien edistäminen
- pedagogiikan kehittäminen ja opettajien valmiuksien vahvistaminen
- **tarjonnan kehittäminen → ”uutta virtaa” uusista lukiodiplomeista**
- lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 muutosmääräys ja ohjeiden päivittäminen

2025

Ratkaisut lukiodiplomien linjausten ja arviointimenettelyn kehittämiseksi

Ratkaisut lukiodiplomitarjonnan kehittämiseksi ja työryhmien asettaminen

Lukiodiplomiaineiden pedagogiikan ja arvioinnin tukimateriaalit

Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin LOPS2019-tukimateriaalit

Kartoitus yhteistyöstä ja osaamisen tunnustamisesta lukiodiplomiopinnoissa

Yhteistyö Ylioppilastutkintolautakunnan ja muiden sidosryhmien kanssa

2026

LOPS2019-muutosmääräyksen valmistelu
(annetaan vuoden 2026 lopussa / 2027 alussa)

Nykyisten lukiodiplomien kehittäminen

Uusien lukiodiplomien kehittäminen

Lukiodiplomien suoritusohjeiden ja tukimateriaalien valmistelu

Kuulemiset ja lausuntopyynnöt

Seminaarit ja webinaarit

Yhteistyö Ylioppilastutkintolautakunnan ja sidosryhmien kanssa

2027

LOPS2019-muutosmääräyksen toimeenpanon ja lukiodiplomiohjeiden käyttöönoton tukeminen

Lukiodiplomien suoritusohjeiden ja tukimateriaalien julkaiseminen

Toimenpiteitä lukiodiplomiaineiden pedagogiikan kehittämiseksi ja opettajien valmiuksien vahvistamiseksi

Toimenpiteitä kuvataiteen, musiikin ja liikunnan pedagogiikan kehittämiseksi ja opettajien valmiuksien vahvistamiseksi

LOPS2019-muutosmääräyksen mukaiset opetussuunnitelmat käyttöön 1.8.2027

Lukiodiplomien kehittämistyön seurantasuunnitelman valmistelu

Yhteistyö Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa yo-kokeiden valmistelussa jatkuu

Toimenpiteitä 2026–2027

Muutosmääräyksen valmistelu lukion opetussuunnitelman perusteisiin 2019

Muutoksia on tarvetta tehdä erityisesti
6.23 Lukiodiplomit -lukuun:

- ✓ lukiodiplomien perustelinjausten päivittäminen
- ✓ **Uusien lukiodiplomien valmistelu (kehittämistyöryhmät)**
- ✓ nykyisten lukiodiplomien perustelinjausten päivittäminen (tarpeen mukaan)

KEHITTÄMISTYÖRYHMÄT – vuoden 2027 loppuun!

- Kokoonpano: opettajat, rehtorit, opettajakouluttajat ja OPH:n asiantuntijat; työryhmät voivat hyödyntää taustaorganisaatioita, asiantuntijoita ja verkostoja
- 1. luonnokset 4/2026: Lukiodiplomin rakenne, tavoitteet ja arviointi, 1. luonnokset moduuliksi ja erillisiksi ohjeiksi
- Pilotointi: 2–3 lukiossa, mahdolliset vaihtoehtoiset mallit 4–5/2025
- Lausunnot ja/tai kuulemiset 10/2026
- Muutosmääräys: 11–12/2026
- Suoritusohjeiden ja mahd. tukimateriaalien valmistelu työryhmissä ja virkatyönä
- **Lukiodiplomien ohjeet ja mahdolliset tukimateriaalit julkaistaan viimeistään 4/2027**

LUKIODIPLOMIN RAKENNE / OSA-ALUEET: LUKIODIPLOMITYÖ + PORTFOLIO + ESSEE

- Rakenne sisällytetään lukiodiplomien LOPS2019-perustemääräykseen ja ohjeisiin. Kolme osa-aluetta sisältyvät kaikkiin lukiodiplomeihin.
- **Lukiodiplomityö:** Tarvittaessa tarkentavia lukiodiplomikohtaista synonyymeja, esim. teos, tuote, mediaesitys, tanssillinen tehtävä, esitys jne.
- **Portfolio:** Portfolion rakenne ja toteuttamistavat voivat vaihdella lukiodiplomikohtaisesti. Portfolio voi sisältää eri osioita, jotka määrittellään lukiodiplomin ohjeissa. Lukiodiplomikohtaisissa ohjeissa voidaan käyttää portfolion rinnalla tarkentavaa synonyymia esimerkiksi ”lukiodiplomiprosessi”. Portfolio on kunkin lukiodiplomiaineen oppimisen ja osaamisen tarpeiden mukainen. Portfoliossa opiskelija kuvaa, dokumentoi, reflektoi ja arvioi lukiodiplominsa prosessia, kokonaisuutta, omaa oppimista ja asettamiensa tavoitteiden saavuttamista.
- **Essee:** Esseessä opiskelija osoittaa lukiodiplomiaineen tuntemustaan, kuvaa omakohtaista suhdettaan lukiodiplomin alaan sekä osoittaa lukiodiplomiaineelle ominaisten tekstitaitojen hallintaa (kahden tunnin kirjoitustilaisuus).

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

#LOPS2021

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyys- valmiudet

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Kansainvälisyysvalmiudet ja maailmankansalaisen asenne
- Suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- Eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologia- maailmassa

Hyvinvointiosaaminen

- Huolenpito itsestä ja muista
 - Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen
- Sinnikkyys muutosten ja yllätysten maailmassa

Vuorovaikutus-osaaminen

- Tunne- ja empatiataidot
- Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot
- Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito

HYVÄ, TASAPAINOINEN JA SIVISTYNYT IHMINEN

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Arvolähtöinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi
- Luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja tutkimustietoon perustuva ilmasto-osaaminen
- Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Demokratiataidot, vaikuttaminen turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta
 - Osaamisen käyttäminen sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi
- Uudistumiskyky, työelämä- valmiudet ja yrittäjämäinen asenne

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Uteliaisuus ja motivaatio oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudella tavalla
 - Oppimisen säätely, lähdekriittisyys ja jatkuva oppimistaitojen kehittäminen
- Monilukutaito digiajassa

Laaja-alainen osaaminen: tiedot, taidot, arvot, asenteet ja tahto

The background features abstract, flowing lines in green and blue. A thick green line starts from the bottom left, curves upwards and to the right, then loops back down. A blue line follows a similar path, slightly offset from the green one, creating a sense of movement and depth.

Sanataide

Tiede ja teknologia

Yrittäjyys